

УДК 330.341.1:332.1]:[338.2+005.2]

Чорний Р. С.

д-р екон. наук, проф., директор,

Нововолинський-науковий інститут економіки та менеджменту

Західноукраїнський національний університет, м. Нововолинськ, Україна.

ІННОВАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

Наразі розвитку національної економіки характеризується посиленням глобальної конкуренції, структурними змінами у системі виробництва, активізацією цифрових трансформацій та необхідністю формування нових підходів до забезпечення ефективного функціонування регіонів. У цих умовах регіональний розвиток набуває особливого значення як інструмент підвищення конкурентоспроможності держави, зміцнення економічної безпеки та забезпечення сталого соціально-економічного зростання. Водночас традиційні механізми управління територіальним розвитком поступово втрачають ефективність, що зумовлює потребу у впровадженні інноваційних детермінант, здатних забезпечити адаптацію регіональних економічних систем до сучасних викликів.

У сучасній економіці інновації виступають не лише фактором технологічного оновлення виробництва, а й основою формування нової моделі управління регіональним розвитком. Інноваційна активність регіонів визначає рівень їх інвестиційної привабливості, здатність до інтеграції у глобальні ринки, ефективність використання ресурсного потенціалу та рівень соціально-економічної стабільності. Саме тому забезпечення регіонального розвитку на інноваційних засадах стає стратегічним пріоритетом державної економічної політики.

В умовах трансформації національної економіки особливого значення набуває цифровізація управлінських процесів. Використання цифрових технологій дозволяє суттєво підвищити якість управлінських рішень, забезпечити оперативність аналізу інформації та сформувати ефективну систему моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів. Цифрові платформи, інтелектуальні системи аналізу даних, технології штучного інтелекту та автоматизовані механізми управління створюють передумови для формування нової архітектури регіонального управління, орієнтованої на швидке реагування на зміни зовнішнього середовища.

Важливою складовою інноваційного розвитку регіонів є модернізація інфраструктури. Розвиток транспортно-логістичних систем, цифрових комунікацій, енергетичної інфраструктури та інформаційних мереж забезпечує підвищення ефективності функціонування економічних суб'єктів і створює умови для залучення інвестицій. Особливого значення набуває розвиток цифрової інфраструктури, яка виступає базою для впровадження

електронного урядування, цифрових сервісів та автоматизованих систем управління.

У процесі трансформації національної економіки важливу роль відіграє формування інноваційного підприємницького середовища. Саме малий та середній бізнес є одним із ключових драйверів економічного розвитку регіонів, оскільки забезпечує створення нових робочих місць, стимулює конкуренцію та сприяє впровадженню інновацій. У зв'язку з цим важливим завданням державної регіональної політики є створення сприятливих умов для розвитку стартапів, технологічних парків, бізнес-інкубаторів та центрів підтримки інноваційного підприємництва.

Суттєвий вплив на ефективність регіонального розвитку здійснює система стратегічного управління. У сучасних умовах управління регіонами повинно базуватися на принципах адаптивності, гнучкості та ризик-орієнтованого підходу. Це передбачає використання сучасних методів прогнозування, економіко-математичного моделювання та сценарного аналізу для оцінювання перспектив розвитку територій. Використання аналітичних платформ і технологій Big Data дозволяє органам влади здійснювати комплексний моніторинг економічних процесів та формувати обґрунтовані управлінські рішення.

Не менш важливим чинником регіонального розвитку є забезпечення економічної безпеки територій. Посилення кризових явищ, геополітична нестабільність, ризики порушення логістичних ланцюгів та зростання конкуренції на світових ринках вимагають впровадження нових механізмів управління ризиками. У цих умовах інноваційні технології виступають інструментом підвищення стійкості регіональних економічних систем та забезпечення їх адаптивності до змін зовнішнього середовища.

Важливим напрямом сучасного регіонального розвитку є формування концепції «розумного регіону», яка передбачає інтеграцію цифрових технологій у систему управління соціально-економічними процесами. Реалізація даної концепції забезпечує оптимізацію використання ресурсів, підвищення якості адміністративних послуг, покращення екологічної ситуації та підвищення рівня життя населення. Використання технологій штучного інтелекту, Інтернету речей та цифрових платформ дозволяє створити ефективну систему взаємодії між владою, бізнесом та громадськістю.

Інноваційні детермінанти регіонального розвитку в умовах трансформації національної економіки формують основу для забезпечення довгострокової економічної стійкості та конкурентоспроможності регіонів. Цифровізація управлінських процесів, розвиток людського капіталу, модернізація інфраструктури, підтримка інноваційного підприємництва та впровадження сучасних технологій управління створюють передумови для формування ефективної моделі регіонального розвитку. Саме інтеграція

інноваційних підходів у систему державного та регіонального управління дозволить забезпечити стабільний розвиток економіки, підвищення інвестиційної привабливості територій та зміцнення економічної безпеки держави.

Слід зазначити, що інноваційний розвиток регіонів безпосередньо залежить від ефективності фінансового забезпечення процесів цифрової трансформації та модернізації економіки. У сучасних умовах регіони конкурують не лише за природні ресурси чи виробничий потенціал, а насамперед за інвестиційний капітал, висококваліфіковані кадри, інноваційні технології та доступ до цифрових ринків. Саме тому важливого значення набуває формування сучасної системи інвестиційної підтримки інноваційних проєктів, яка повинна базуватися на принципах прозорості, ефективності та стратегічної орієнтації на довгостроковий розвиток територій.

Особливу роль у забезпеченні регіонального розвитку відіграють механізми державно-приватного партнерства. Участь приватного сектору у фінансуванні інфраструктурних та інноваційних проєктів дозволяє суттєво прискорити модернізацію економічного простору регіонів, підвищити якість управління ресурсами та забезпечити впровадження сучасних цифрових технологій. У багатьох країнах світу саме партнерська взаємодія між державою, бізнесом та науковою спільнотою стала основою формування конкурентоспроможних регіональних економічних систем. Для України цей напрям є особливо актуальним в умовах необхідності структурної перебудови економіки та відновлення соціально-економічної активності регіонів.

Важливою складовою сучасного регіонального розвитку є екологічна трансформація економіки та впровадження принципів сталого розвитку. Інноваційні технології дозволяють підвищити рівень енергоефективності виробництва, оптимізувати використання природних ресурсів та мінімізувати негативний вплив господарської діяльності на навколишнє середовище. У контексті європейської інтеграції України особливого значення набуває гармонізація регіональної політики з екологічними стандартами Європейського Союзу, що потребує активізації інвестицій у «зелені» технології, розвиток альтернативної енергетики та цифрових систем екологічного моніторингу.

Отже, сучасний регіональний розвиток повинен базуватися на комплексному поєднанні інноваційних, цифрових, інвестиційних та управлінських механізмів, орієнтованих на забезпечення стійкого економічного зростання. Лише системна інтеграція інноваційних детермінант у процеси регіонального управління створить передумови для формування конкурентоспроможної економіки, здатної ефективно функціонувати в умовах глобальної нестабільності та цифрової трансформації світового господарства.